

Schermerhorn

De eerste schriftelijke vermelding stamt uit 1346 en, aannemende dat bestuurlijke zelfstandigheid ook hier samenvalt met kerkelijke zelfstandigheid, kan aangenomen worden dat Schermerhorn in 1620 bestuurlijk zelfstandig werd. Schermerhorn (de Horn) ontstond als vissersdorp en toevluchtsoord voor mensen die de natte Mijzen en het natte Schermer ontvluchtten. In 1399 viel het zich ontwikkelende Schermerhorn (en Westmijzen) onder Schermer (bestaande uit het Noordeinde en het Zuideinde van Schermer). Dit blijkt uit een oorkonde van hertog Albrecht. Later, als Zuid-Schermer zelfstandig geworden is, blijft de combinatie Schermerhorn, Noordeinde van Schermer, Westmijzen en Noordewoude in stand, zoals blijkt uit een oorkonde van Filips II uit 1575. Schermerhorn is dan als duidelijk het sterkste deel van de combinatie.

Op een van de schitterende gebrandschilderde ramen in de Grote Kerk is een binnenvisser te zien die zich zorgelijk afvraagt hoe hij de kost moet verdienen na het droogmalen van de Schermer, terwijl daarvoor de Beemster ook al drooggemaakt was. Dat zal ook een probleem geweest zijn, want met de binnenvisserij was het grotendeels afgelopen. Maar in de eeuw daarvoor was al een nieuwe bron van inkomsten

opgekomen, vele bewoners van Schermerhorn verhuurden zich als zeevarende op de haringvangst en walvisvaart. En er ontstond een enorme deelname aan de koopvaardijvaart. De koopvaardij kende meestal andere reders dan de haringvisvangst en walvisvaart. De eerste soort vaart kende vooral Amsterdamse reders en bij de tweede soort kwamen ze vaak uit De Rijk. Vooral aan de Sontvaart (de vaart naar de Oostzee; wel Hollands 'moedernegotie' genoemd) leverden de Schermerhorners een grote bijdrage. Hierbij werden zout en haring naar het Oostzeegebied vervoerd en graan en hout mee terug genomen. Vele schippers op die Sontvaart kwamen uit Schermerhorn, met als gevolg dat Schermerhorners ook vaak een belangrijk deel van de bemanning zullen hebben uitgemaakt. Voor Schermerhorn viel de belangrijkste periode wat betreft de Sontvaart aan het eind van de 16^e eeuw, maar vooral in de periode daarna tot 1630. Schermerhornse schippers namen ook deel aan de West-Oostvaart, de Noordvaart, de IJslandvaar en de vaart op Straat Davis. Schermerhorners deden ook mee aan de Groenlandse walvisvaart en de walvisvaart bij Spitsbergen en het Jan Mayen-eiland (genaamd naar de ontdekker, een Hoornse schipper). In de beginfase van de walvisvaart rondom Spitsbergen en het Jan Mayen-eiland werden de walvissen gedood en daarna op de kust gesleept om daar tot traan verwerkt te worden. In de herfst keerden de walvisvaarders onder achterlating van de gebruikte gebouwen en gereedschappen terug naar huis. Omdat, als ze het volgend jaar terug kwamen, de spullen vaak geroofd waren gingen de reders ertoe over om enige mannen op de eiland te laten overwinteren ter bewaking. Zeven

matrozen hadden zich in de voor zo'n overwintering op Jan Mayen in de winter van 1633-1634 aangemeld, onder wie de kok Theunis Theunisz uit Schermerhorn. Toen de walvisvaarders in 1634 terug kwamen waren alle zeven bezweken aan de ontberingen van de winter en aan scheurbuik. Het experiment werd niet herhaald.

Na de roerige tijden op zee is Schermerhorn op den duur een dorp geworden van neringdoenden (omstreeks 1920 waren er zo'n 80 middenstanders) en tuinders. De laatste decennia is ook in Schermerhorn sprake van forensisch karakter.

In 1519 werd door de abt van Egmond, patroon van de parochiekerk van Schermer, aan Schermerhorn toestemming gegeven een kapel te bouwen. Deze in 1520 gebouwde kapel werd na het ineensinken van de kerk van Schermer de parochiekerk van Schermer. Hij werd in 1614 vergroot, maar bleek toch te klein te worden: in 1634 werd hij afgebroken, waarna de huidige kerk in 1636 tot stand kwam.

De gereformeerde kerk op het Westeinde is van 1924, de vorige (van 1908) verbrandde in 1923. In 1920 kregen de katholieken, die daarvoor in Noordbeemster of in Ursem naar de kerk gingen, een eigen kerkgebouw in het tot kerk ingerichte café 'De Vergulde Valk' op het Oosteinde. De parochie kreeg de naam, 'Onze lieve Vrouw Geboorte'. In 1858 begon men met het maken van plannen voor een nieuwe kerk die uiteindelijk in 1964 in gebruik werd genomen. Het rechthuisje tegenover de Grote Kerk dateert uit 1766. Aan het Zuidje staat het Kleinste Huisje en aan de Noordervaart de Museummolen(s)